

על הארעיות הנצחית

השברירות האלמותית של
הקיום היהודי לדורותיו

מאת יהודה (אודי) הרשלר

הפרדוקס של הזיכרון הלאומי

קריעת ים סוף, ירידת המן, מעמד הר סיני.
אירועים פלאיים החורגים מטבעו של עולם.

"למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את
בני ישראל..." (ויקרא כג' מג').
מחסה טריוויאלי מפני החמה.

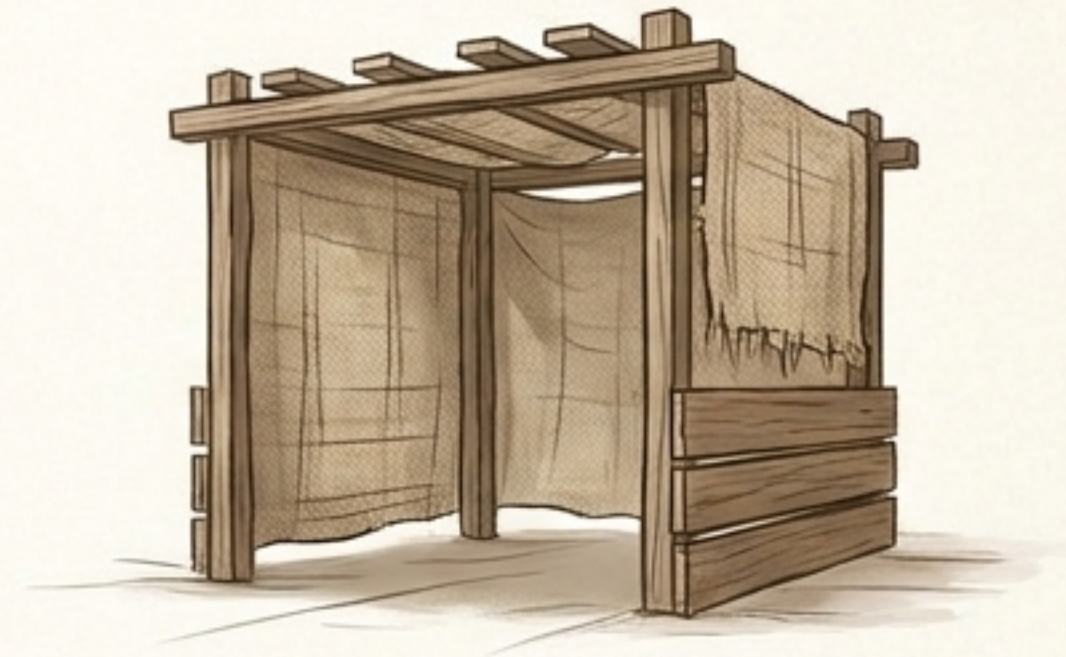
מדוע דווקא אירוע נטול משמעות ניסית נבחר להיות מונצח לדורות במשך שבעה ימים רצופים?

מחלוקת התנאים על טיבה של המעטפת

"ענני כבוד היו"
רבי אליעזר

המעטפת הניסית. הגנה פלאית שאינה כפופה
לחוקי הטבע, המייצגת את ההשגחה
הגלויה במדבר.

"סוכות ממש עשו להם"
רבי עקיבא

המעטפת הארעית. מחסה טריוויאלי שעשו
בני ישראל במדבר על מנת להסתתר מפני
השמש הקופחת.

שתי הדעות מציעות קריאה שונה של ההיסטוריה היהודית – האם אנו זוכרים את הפלא השמימי או את הפגיעות האנושיות?

שאננות קיומית

”וּבְתִים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבֶּתָּ”

אוטונומיה כוזבת

”וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ כָּחִי וְעַצְם יָדִי
עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה”

שכחת ההשגחה

”וְרַם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ”

תחושת הקביעות המיוצגת על ידי 'בתים טובים' יוצרת
אשליה של עצמאות שרירותית, המנתקת את
האדם מהזיקה אל הנשגב.

תקופת הקבע - ארץ ישראל

בתים טובים, חקלאות, שגרה נורמטיבית.

מטרה: שילוב של חיים טבעיים עם ההבנה שכל הקיום נסמך על חסד עליון.

המסד התודעתי - תקופת המדבר

ארעיות, נדודים, תלות מוחלטת ביום-יום (ירידת המן).

מטרה: הטמעת תחושת התלות הסימביוטית בהשגחה האלוהית. הכרה כי "לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם".

הארעיות אינה שלב מעבר – היא אבן היסוד המאפשרת את הקיום הקבוע מבלי לשקוע באשליה של כוח אנושי.

ענני כבוד

עננים אינם מעניקים הגנה
פיזית 'אובייקטיבית'. כוחם
נובע אך ורק ממעמדם
הסגולי.

שברירות מכילה

המשותף לשתי הדעות הוא
אובדן ההישענות על החומר.
ההגנה אינה נובעת מחוזק
הקירות, אלא מעצם ההימצאות
במרחב הנתון לחסד האלוהי.
המרחב לא הופך ל"מבצר", אלא
למרחב של הכלה.

סוכות ממש

מבנה רעוע וזמני, נעדר כל
יכולת אמתית להגן מפני
פגעי הזמן והטבע.

רמת המאקרו: המעטפת הקיומית

הסוכה (או הענן) כמייצגת את המרחב האינסופי. המעטפת של הקיום היהודי לדורותיו היא ארעית וניסית בו-זמנית.

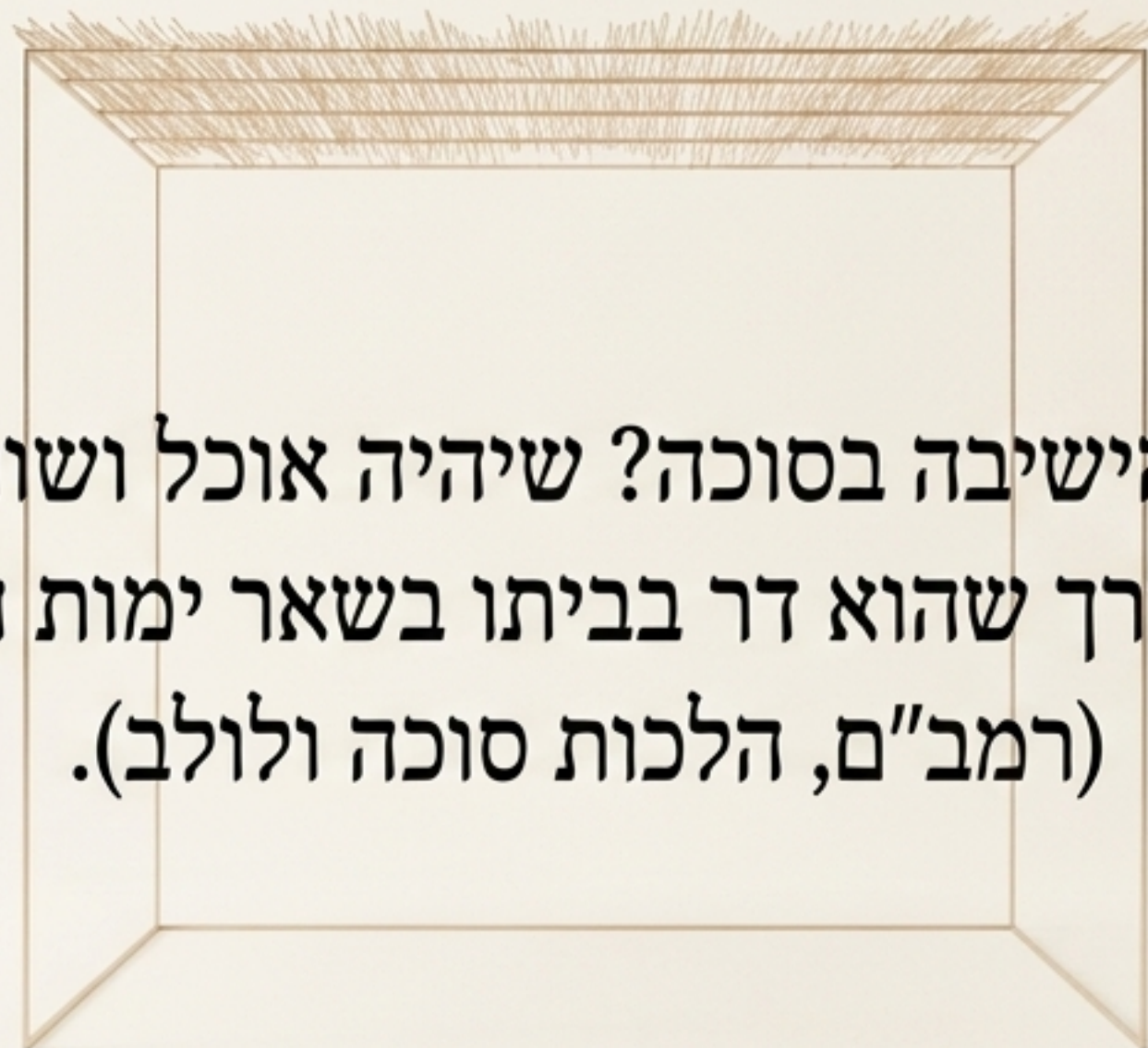
רמת המיקרו: פרטי הקיום

המציאות הרוטינית. אכילה, שתייה, מחסה וסיפוק צרכים. ברמת המיקרו, החיים מתנהלים בכלים טבעיים ורציונליים לחלוטין.

פלא הקיום היהודי אינו ביטול הטבע,

אלא הכנסת השגרה הרגילה ביותר לתוך חיבוק אלוהי המקיף אותה מכל עבר.

האונטולוגיה של ה"היות"

”כיצד היא מצות הישיבה בסוכה? שיהיה אוכל ושותה ודר בסוכה כל שבעת הימים... כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה”
(רמב"ם, הלכות סוכה ולולב).

אנו חוזרים אל ההווה היהודית הגולמית. בסוכה איננו נדרשים למעשים מיוחדים, אלא פשוט להיות. לייבא את כל השגרה הטבעית אל תוך המרחב הארעי. זוהי חגיגת עצם הקיום בגרסתו הראשונית והבסיסית ביותר.

הפיזיקה של הנצח: דין על המים

המוצק והקבוע

דברים קבועים ומוצקים כפופים לחוקי הבליה וההרס.
ככל שמבנה נוקשה יותר, כך החרותו מוחלטת יותר.

הגמיש והארעי

המים (שעליהם נידונים בסוכות) הם היסוד האלמנטרי של ההווה.
נזילים, מתאדים, משנים מצב צבירה - אך לעולם אינם ניתנים להשמדה.

השבריריות והנזילות אינן חולשה, אלא סוד האלמותיות.
הגמישות מבטיחה שהקיום לעולם יחזור, יתגלגל ויצבור צורה חדשה לאין קץ.

כָּל הָאָדָם

”סוף דבר הכל נשמע...
כי זה כל האדם.”

החסייה בצל האלוהים
מאפשרת לאדם לחרוג מזמנו
הקצר ולהצטרף אל ה'כוליות'
האלוהית הנמתחת לאין קץ.

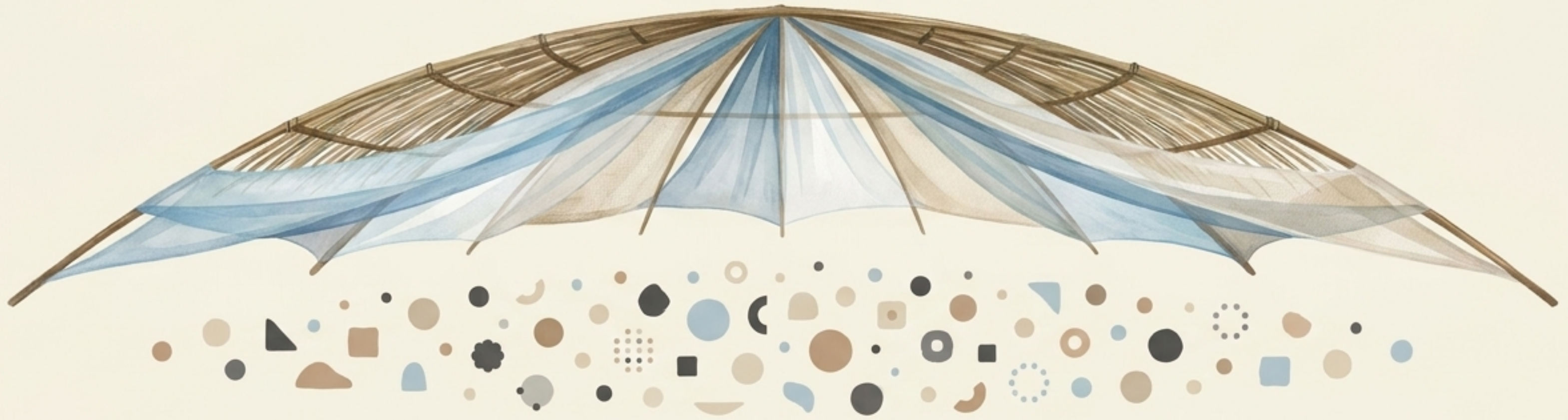
הבל ורעות רוח

”ושנאתי אני את-כל-עמלי...
כי-הכל הבל.”

תודעת ההבל והזמניות.
ראיית המאמץ האנושי תחת השמש
כריק ממשמעות אחריתית.

הסוכה: מסגור העשייה בתוך תודעת הזמניות
בדיוק היא זו שמעניקה לדברים את משמעותם.

“כל ישראל ראויים לישוב בסוכה אחת” (סוכה כז' ב')

כל האזרח בישראל:

התורה בוחרת במילה 'אזרח'. אזרחות היא רמת השייכות הבסיסית והראשונית ביותר.

הגנה ללא תנאי:

בשביל הזכייה לשבת תחת מעטפת הפלא של הסוכה, האדם אינו נדרש להישגים אישיים. הוא זקוק אך ורק להגדרה הבסיסית של זהות ושייכות לקולקטיב. המרחב של הסוכה עוטף ומכיל את כולם במידה שווה.

סוכת דוד הנופלת: הנצח של השביר

”בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֹכֶת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת...
וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם” (עמוס ט' יא').

הפרדוקס:

מדוע הנביא משתמש בדימוי של סוכה רעועה
הנוטה ליפול כדי לתאר את מלכות הנצח של המשיח?
מדוע לא 'ארמון דוד'?

הפתרון:

תמצית הפלא הקיומי היהודי. באופן אירוני, דווקא
העובדה שהאומה מאופיינת בגרסתה הארעית והשברירית
ביותר, היא זו **שמבטיחה** את נצחיותה ("כימי
עולם"). השבריריות מונעת את הגאווה, ומבטיחה
את חמלת האלוהים וחיבוקו האלמותי.

התפיסה האנושית			התפיסה היהודית	
		חומות אבן, 'בתים טובים' וכוח צבאי.	מקור הביטחון	הימצאות תחת המעטפת וההשגחה האלוהית.
		נוקשות, מוצקות (מבנים שנשברים לבסוף).	סוד ההישרדות	נזילות, גמישות, והכלה (כמו תכונת המים).
		בנייה, הישגיות, ועמל אובססיבי.	הדרישה הקיומית	עצם ה'היות' – להכניס את השגרה הנורמטיבית לתוך מרחב של קדושה.

הסוכה מזכירה לנו שקיומנו ההיסטורי אינו נשען על קירות
של אבן, אלא על חיבוק של רוח.